

Prometheus og Epimetheus

Prometheus er en græsk gud og bror til Epimetheus. Prometheus' navn betyder Den forudseende, mens broderens navn betyder Den bagkloge. Prometheus bliver af forfatteren Hesiod præsenteret som den snu Prometheus og bliver af ham også kaldt "snild og forslagen af sind". Han er en gud, der hjælper menneskene og trodser Zeus og de olympiske guder for at gøre menneskenes svære og hårde liv nemmere. Hans iver efter at hjælpe menneskene fører til, at han lider en grusom straf, der dog ikke kommer til at vare evigt.

Prometheus og menneskets skabelse

En myte om menneskets skabelse forklarer, at Prometheus skabte mennesker (mænd) af jord og vand, og at Athene brugte vindene til at puste liv i dem. En antik forfatter fortæller desuden, at den lær, Prometheus brugte til at skabe mennesket af, ikke blev blandet med vand, men med tårer.

En anden myte fortæller, at det var alle guderne, der sammen skabte dyr og mennesker af ild, vand, jord, og andre elementer i jordens indre. Inden mennesker og dyr skulle komme frem og se dagens lys, fik Prometheus og Epimetheus til opgave at udstyre dem med forskellige egenskaber.

Mennesket skabes af Prometheus og Athene. Relief fra 3. årh. e.Kr. Louvre, Paris (Kilde: Wikipedia)

Prometheus og Epimetheus uddeler egenskaber

Epimetheus foreslog, at han skulle fordele, og at Prometheus derefter skulle godkende fordelingen. Egenskaber som klør, hurtighed, pels og mange flere blev fordelt blandt dyrene, men da det blev menneskets tur, var alle egenskaber allerede fordelt. Tiden, hvor dyr og mennesker skulle præsenteres for guderne, kom, og Epimetheus havde stadig ikke fundet på noget, han kunne give menneskene. Derfor kom Prometheus på den ide at stjæle lidt af Athenes visdom, så mennesket kunne skabe samfund, og lidt af Hefaistos snilde, for at mennesket kunne skabe våben, værktøj og huse.

Prometheus snyder Zeus

Men selv med disse gaver havde menneskene et hårdt liv, og mange sultede. Prometheus fik medlidenhed med de hårdt plagede mennesker, som efter jagt skulle ofre hele deres bytte til guderne. Han forsøgte derfor at snyde guden Zeus ved at skære en tyr op og dele den i to bunker. I den ene bunke skjulte Prometheus de bedste dele fra tyren ved at pakke dem ind i tyrens hud. I den anden bunke skjulte Prometheus tyrens knogler under et lag af fedt. Herefter tilbød han bunken med skjulte knogler til Zeus og de resterende guder, mens bunken med det skjulte kød var tiltænkt menneskene. Zeus gennemskuede Prometheus' plan, men lod sig alligevel narre.

Zeus straffer menneskene

Bedraget vakte Zeus' vrede, og som hævn undlod han at sende lyn til jorden. Dermed mistede menneskene ilden, som var deres kilde til varme og lys, og samtidig kunne de ikke længere tilberede mad, lave våben eller skabe sig sikkerhed / beskytte sig overfor vilde dyr.

Prometheus og ilden

Prometheus kunne se, at menneskene ikke kunne klare sig uden ild. Derfor stjal han ilden fra smedeguden Hefaistos og smuglede den ud fra Olympen skjult i en hul plantestængel, så han kunne give den tilbage til menneskene igen.

Pandora - menneskene straffes

Pandora blev skabt som en straf for menneskene, efter, at Prometheus havde stjålet ilden fra guderne. Hefaistos formede Pandora af jord, Athene lærte hende kvindeligt håndværk, Afrodite forskønnede hende med charme, så hun ville være uimodståelig for de dødelige mennesker, Hermes gav hende et forførende og løgnagtigt sind, og også andre guder gav hende gaver. Deraf hendes navn: Den der har alle gaver.

På trods af at Prometheus havde advaret ham mod at tage imod gaver fra guderne, tog Epimetheus glad imod Pandora og forstod først for sent, hvad han derved havde gjort. Pandora løftede låget af æsken, hvori Prometheus havde gemt alle de onde ting, der kunne plage de dødelige, og alle disse ulykker fløj nu ud. Kun håbet var tilbage i bunden af æsken, da låget igen blev lukket.

Prometheus lænkes

Som straf for at have givet ilden tilbage til menneskene, blev Prometheus arresteret og lænket til et bjerg. Hver dag kom en ørn og spiste hans lever, men om natten voksede den ud igen, så ørnen dagen efter kunne komme og hakke videre. Således blev det ved, indtil helten Herakles kom og dræbte ørnen og befriede Prometheus.

Prometheus

Herakles befrier Prometheus. Vasemaleri fra omkring 500 f.Kr. Louvre, Paris (Kilde: Wikipedia)